

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1532

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Fecr Yayınları

Yayın No | Publication Number: 936

Kitap Adı: Çağdaş Bir Yaklaşım Olarak Makâsıdu'l-Kur'ân

Book Title: Maqâsıdu'l Qur'an as a Contemporary Approach

ISBN: 978-625-6123-90-8

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786256123908

Yazar | Author: Murat AKTEPE | orcid.org/0000-0001-7164-0214

Kurum | Institution: Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

ROR ID: ror.org/025y36b60

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 381

Yayın Tarihi | Publication Date: Ocak | January 2025

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRCG2 | Kur'an ve Kur'an çalışmaları | Koran & Koranic studies

BISAC: REL006210 | Din / İslam / Kur'an çalışmaları | Religion / Islam / Koranic studies

THEMA: QRCC | Kur'an ve Kur'an çalışmaları | Koran & Koranic studies

LC: BP130.4 | Kur'an yorumu ve tefsir | Koranic interpretation & exegesis

Atf Bilgisi | Cite as: Aktepe, Murat. *Çağdaş Bir Yaklaşım Olarak Makâsıdu'l-Kur'ân*.

Ankara: Fecr Yayınları, 2025.

Dr. Murat AKTEPE tarafından yazılan bu kitap, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, İslami Araştırmalar Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri (Tefsir) Ana Bilim Dalında Prof. Dr. Enver ARPA danışmanlığında hazırlanan ve 08/07/2024 tarihinde onaylanan 10167932 referans numaralı doktora tezi temel alınarak hazırlanmıştır.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Çağdaş Bir Yaklaşım Olarak Makâsıdu'l-Kur'ân

Dr. Murat AKTEPE

Ankara 2025

Yazar Hakkında | About the Author

Dr. Murat AKTEPE

1978 yılında İstanbul'da doğmuştur. Sungurlu İmam Hatip Lisesini bitirdikten sonra Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden 2002 yılında mezun olmuştur. Lisans öğrenimi süresince Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde din görevlisi olarak görev yapmıştır. Kars, Kırıkkale ve Ankara illerinde öğretmenlik ve yöneticilik görevlerinde bulunmuştur. 2017 yılından bu yana ise Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinde idari birim yöneticisi olarak vazifesini sürdürmektedir. Yazar, yüksek lisansını 2017 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Arap Dili Eğitimi alanında tamamlamıştır. 2024 yılında ise Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, İslami Araştırmalar Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri, Tefsir Ana Bilim Dalından mezun olarak Doktor unvanını almıştır. Yazarın Belâgat, Dil Öğretimi, Tefsir, Tefsir Tarihi, Kur'ân Tarihi, Makâsıd ve Makâsıdu'l-Kur'ân alanlarında akademik çalışmaları mevcuttur. Evli ve iki çocuk babasıdır.

He was born in 1978 in Istanbul. After graduating from Sungurlu Imam Hatip High School, he earned his degree from Marmara University Faculty of Divinity in 2002. During his undergraduate studies, he served as a religious official under the Presidency of Religious Affairs. He worked as a teacher and administrator in schools affiliated with the Ministry of National Education in the provinces of Kars, Kırıkkale, and Ankara. Since 2017, he has been serving as an administrative unit manager at Social Sciences University of Ankara. In 2017, he completed his master's degree at Gazi University's Institute of Educational Sciences in the field of Arabic Language Education with a thesis titled "The place of Bedî's art in the teaching of Arabic" In 2024, he earned the title of Doctor with his doctoral dissertation titled "Maqasid al-Qur'an as a Contemporary Approach" from the Basic Islamic Sciences Department of Tafsir at the Islamic Studies Institute of Ankara Social Sciences University. The author has academic works in the fields of rhetoric, language teaching, tafsir, history of tafsir, Qur'an history, maqasid, and maqasid al-Qur'an. He is married and has two children.

Kitap Hakkında

Çağdaş Bir Yaklaşım Olarak Makâsıdu'l-Kur'ân

Kur'ân, nüzûl döneminden itibaren insanlar üzerinde kalıcı dini, siyasi, tarihi ve toplumsal izler bırakmış ve bırakmaya devam etmektedir. İlâhi hitap, Miladi VII. Yüzyılda vahye ilk muhatap olan kitleden günümüze kadar gerek bireysel gerekse toplumsal alanda insanların hayatına doğrudan etki etmiş ve kalıcı değişiklikler meydana getirmiştir. Bu sebeple Kur'ân, kendisine inanan ve hayatına tatbik edenler için yaratıcının sonsuz rahmetinin bir tecellisidir. Kur'ân'ı anlama çabası erken dönemden günümüze kadar insanoğlunun ilgi, yetenek ve mevcut birikimine uygun olarak gelişim göstermiştir. Bu çaba tefsir tarihi çerçevesindeki en mühim vazife olarak görülmüştür. Kur'ân, içerisindeki temel gayelerle inanlara yenilenme imkânı sunmakta ve onları etraflıca düşünmeye sevk etmektedir. Bu sebeple Kur'ân'a bir kitap olarak iman etmek, salt akâidî bir şart olarak kalmamalıdır. Kur'ân'ın okunması, anlaşılması, maksatlarının tespit edilmesi, ruh ve özünün kavranarak hayata aksettirilmesi en temel amaç olarak görülmelidir. Makâsıdu'l-Kur'ân'ı, güncel bir yaklaşım olarak Kur'ân'ın tamamını gâî bir metod çerçevesinde incelemek suretiyle, kendisindeki tümel maksatları tespit etme çabasına dair Kur'ânî bir okuma biçimi şeklinde tarif etmek mümkündür. İslam Hukuk Felsefesinde beş tümel olarak ifade edilen ve zarurî küllî maslahatlar olarak kabul gören dinin, canın, aklın, neslin ve malın korunması ilkesine ait terminolojinin, makâsıdu'l-Kur'ân kavramının şekillenmesinde öncü bir etki ortaya koymuştur. Bu sebeple Makâsıdu'l-Kur'ân anlayışının tarihi arka planı tümevarım yöntemiyle etraflıca verilmeye çalışılmıştır. Elinizdeki bu kitap, Kur'ân'ın temel gayelerini ortaya koymaya çalışan makâsıdu'l-Kur'ân düşüncesini, bu konudaki birikimi, müfessirlerin gâî yorumlarını ve bu konuda özdeş görülebilecek yaklaşımları sentezleyerek tarihî süreç içerisinde vermeye çalışmıştır. Makâsıdu'l-Kur'ân yaklaşımında dönemlendirme yapılmış, hicrî XIII. Yüzyıla kadar ki dönem ve sonrasında günümüze kadar var olan yaklaşımlar meta-analiz yöntemiyle sunulmuştur. Geleceğin bilgisinin geçmişin nüvesinde saklı olduğu savından hareketle, İbn Cerîr et-Taberî (ö. 310/923), Ebû Hâmid el-Gazzâlî (ö. 505/1111), İbn Berrecân (ö.536/1142), Fahreddin er-Razi (ö. 606/1210), Muhyiddîn el-Arabî (ö. 638/1240), İzzeddin İbn Abdüsselâm (ö. 660/1262), İbn Teymiye (ö. 728/1328), İbn Cüzey el-

Kelbî (ö. 741/1340), İbn Kayyim el-Cevziye (ö. 751/1350), ve İmam Şatıbî'nin (ö. 790/1388) görüşleri ve Kur'ân'a dönük gayeci yaklaşımlarının, yakın döneme ışık tuttuğu tespit edilmiştir. Buna uygun olarak modern dönemde ise Muhammed Abduh (ö.1905), Muhammed Reşîd Rızâ (ö.1935), Muhammed Tâhir İbn Âşûr (ö.1973) ve Yûsuf el-Karadâvî'ye (ö.2022) ait amaçsal yaklaşımlar, gâî yorumlar ve ortaya koydukları tümel taksimatlar analiz edilmiştir. Bunun yanında makâsıdu'l-Kur'ân, felsefi bir çerçevede ele alınmaya çalışılmıştır. Tümelileri ontolojik açıdan sorgulayarak, Kur'ân'ı anlamada zamanın, mekânın ve son olarak konjonktürün ne kadar etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kitabın özgün bir yönü de konuya ilişkin temel bileşenlerin tespit edilmesidir. Makâsıdu'l-Kur'ân anlayışı bu sebeple dört temel bileşen ile açıklanmaya çalışılmıştır. Bunlar, el-Makâsıdu'l-âmmе, makâsıdu'l-âyât, makâsıdu's-süver ve makâsıdu'l-kasas'tır. Bu bileşenlerin makâsıdu'l-Kur'ân anlayışı ile olan ilişkisi mukayeseli olarak tahlil edilmiştir. Kur'ân'ın amaçlarına yönelik bu birikimi incelediğimizde, konunun temelde İslam dininin üç genel prensibi olan tevhid, nübüvvet ve ahiret kavramları çerçevesinde değerlendirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Makâsıdu'l-Kur'an konusunda elde edilen bulgular ve müelliflerin bu konudaki yaklaşımları, konunun umumî olarak Kur'ân'ı anlama çabasının bir tezahürü olduğunu göstermektedir. Bu sebeple makâsıdu'l-Kur'an anlayışı, tefsir ilmine teleolojik yaklaşım ile yeni bir usûl kazandırmış olacaktır. Bu usûl, özellikle tefsir ilminde güncel bir araştırma alanı olan konulu tefsir çalışmalarına da önemli katkılar sunabilecektir. Kur'ân'ın amaçlarına uygun olarak okunması, anlaşılması ve tatbik edilmesi, bu yönüyle sıkışmış ve geri kalmışlık düşüncesine kapılmış, maziden âtiye hep daha iyisini ortaya koymaya çalışan İslam ümmetine deva olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kur'ân, Tefsir, Makâsıd, Anlam, Gâî yorum, Ayet, Sure, Delâlet, Hikmet

About the Book

Maqasidu'l Qur'an as a Contemporary Approach

Since its revelation, the Qur'an has left enduring religious, political, historical, and social marks on humanity and continues to do so. The divine message has directly influenced human lives on both individual and societal levels, bringing about lasting transformations from the first audience of revelation in the VIIth century CE to the present day. For those who believe in it and apply it to their lives, the Qur'an represents a manifestation of the Creator's infinite mercy. Efforts to understand the Qur'an have evolved from the early period to the present in line with human interests, abilities, and existing knowledge. This endeavor has been regarded as one of the most significant duties within the framework of the history of tafsir. The Qur'an, through its fundamental objectives, offers believers opportunities for renewal and encourages them to engage in deep reflection. Thus, believing in the Qur'an as a book should not remain merely a theological requirement. Instead, reading, understanding, identifying its objectives, grasping its essence and spirit, and reflecting it into life should be considered the primary goals. The concept of Maqasid al-Qur'an can be defined as a Qur'anic interpretive approach that seeks to identify the universal objectives within the Qur'an by examining its entirety through a teleological methodology. The terminology related to the principle of preserving religion, life, intellect, lineage, and property-recognized as the five universals and essential collective interests in Islamic legal Philosophy has played a pioneering role in shaping the concept of Maqasid al-Qur'an. Accordingly, this book endeavors to provide a comprehensive historical analysis of the Maqasid al-Qur'an perspective through an inductive method. It synthesizes the concept of Maqasid al-Qur'an, the scholarly contributions on the subject, the teleological interpretations of exegetes, and comparable approaches across history. The study includes a periodization of the Maqasid al-Qur'an approach, examining interpretations up to the 13th century AH and those continuing to the present day through a meta-analysis. Drawing on the notion that the knowledge of the future lies embedded in the past, the book identifies how the teleological approaches to the Qur'an of figures such as Ibn Jarir al-Tabari (d. 310/923), Abu Hamid al-Ghazali

(d. 505/1111), Ibn Barrajan (d. 536/1142), al-Razi (d. 606/1210), Muhyiddin Ibn al-Arabi (d. 638/1240), Izz al-Din Ibn Abd al-Salam (d. 660/1262), Ibn Taymiyyah (d. 728/1328), Ibn Juzayy al-Kelbi (d. 741/1340), Ibn Qayyim al-Jawziyyah (d. 751/1350), and Imam al-Shatibi (d. 790/1388) have influenced modern interpretations. In the modern period, the purposeful approaches and teleological interpretations of Muhammad Abduh (d. 1905), Muhammad Rashid Rida (d. 1935), Muhammad Tahir Ibn Ashur (d. 1973), and Yusuf al-Qaradawi (d. 2022) have been analyzed alongside their universal categorizations. Moreover, the book attempts to address Maqasid al-Qur'an from a philosophical perspective, questioning universals ontologically and examining the extent to which time, place, and context influence understanding the Qur'an. A unique aspect of this book is its identification of key components related to the subject. The Maqasid al-Qur'an framework is explained through four fundamental components: *al-Maqasid al-'Ammah*, *Maqasid al-Ayat*, *Maqasid al-Suwar* and *Maqasid al-Qasas*. The relationship between these components and the Maqasid al-Qur'an perspective has been analyzed comparatively. An examination of the accumulated knowledge on the objectives of the Qur'an reveals that the subject is fundamentally evaluated within the framework of the three general principles of Islam: Tawhid, Nubuwwah and the Afterlife. Findings on Maqasid al-Qur'an and the approaches of scholars in this regard demonstrate that the subject represents a manifestation of humanity's efforts to understand the Qur'an. Thus, the Maqasid al-Qur'an perspective introduces a new teleological methodology to the science of tafsir. This method is expected to contribute significantly to the thematic tafsir studies, a contemporary research area in the field of Qur'anic exegesis. Reading, understanding, and applying the Qur'an in alignment with its objectives could serve as a remedy for the stagnation and feelings of backwardness, inspiring the Muslim Ummah to always strive for better from the past to the future.

Keywords: Quran, Tafsir, Maqasid, Meaning, Gâi interpretation, Verse, Surah, Guidance, Wisdom

ÖN SÖZ

Yeryüzünde yaratılan ve yaşatılan her şeyin bir sebep ve gaye çerçevesinde ele alınması önemli görülmüştür. Çünkü Allah yarattığı her şeyde bir hikmet vaz etmiş olduğu ön kabulüne göre, Allah'a asla sebepsiz ve anlamdan azâde bir söz ya da işin izafe edilemeyeceği vurgulanmıştır. Allah'ın gözettiği en umumî gaye elbette tüm insanlığın maslahatını temin etmek, zararlı olan şeylerden onları uzaklaştırmaktır. İslâmî ilimler metodolojisinde usûl âlimlerinin genelinin İslâm'ın temel gayesini insanların maslahatını temin olarak görmesine özellikle dikkat çekmek istiyoruz. Bu itibarla İslâm âlimlerinin dinin amaca mâtuf yönüne bağlı kalmak kaydıyla oluşturdukları anlama çabaları, Kur'ân'ın içinde barındırdığı temel amaçları tespit etmeyi sağlamaktadır. Klasik terminolojide yer alan istihsan, ıstılah, sedd-i zerâi gibi amaca yönelik yorum alternatifleri bizlere bu alanda kullanılan metotları sunmaktadır. Bu konuda Kur'ân'ın tümel amaçlarını esas alan tefsir metodu ise diğer yorumlama anlayışlarından farklı olarak ortaya çıkmakta ve mevcut anlama çabalarından daha kapsamlı ve ileri bir anlayış olarak görülmektedir. En temel kaynak olan Kur'ân ve sünnetten başlamak üzere sahabe dönemi, tabiîn dönemi ve sonrasına ait gayeci yaklaşım örneklerinin bizleri küllî gâi yorumlara sevk ettiğini söyleyebiliriz. Çünkü makâsıd-üş-şeriâ bağlamında ortaya konan yorumlama yöntemleri, beşerî uygulamalar çerçevesinde değerlendirilerek temel kaynak olan Kur'ân'ın yorumlanmasında gayeci anlayışın sınırlarını bizlere göstermiştir.

Nüzûl döneminden itibaren Kur'ân'ı anlama sadedinde gerçekleştirilen tüm çabalara bakıldığında iki farklı görüşün ortaya konulduğu görülür. Bunlardan birincisi Kur'ân'ı açık ve anlaşılır bir metin olarak görmekte, diğeri ise Kur'ân'ın anlaşılması için belirli ilmî kıstasların gerekli olduğunu savunmaktadır. Kur'ân,

ezelde tasarlanarak belirli bir maksada matuf oluşturulmuş bir kitap mıdır? Bu sorunun cevabından evvel öncelikle Kur'ân'ın tümel veya tikel maksatları önceden belirlenerek Hz. Peygambere inmiş olmadığını söylememiz gerekecektir. Kur'ân, nüzûl döneminde bireysel yahut toplumsal olarak yaşanan olaylar karşısında Allah'ın tüm insanlığa mesajının top yekûn halidir. Ayetlerin oluşturduğu sureleri tek bir konu bütünlüğü içinde değerlendirmek de mümkün görülmemektedir. Sınırları çizilmiş ve kendine ait kavramlar oluşturarak literal anlamda özgünlük kazanmış olan bir ilim, tanımı yapılan ve kendini diğer disiplinlerden ayıran bir vasıf taşımaktadır. Bu yaklaşım sadedinde evvela disiplinler arası yaklaşımla İslamî ilimler içerisinde Belâgat, Tasavvûf, Kelâm, Fıkıh gibi ilimler çerçevesinde makâsıdı değerlendirmeler yapılacak ve Hermenötik yaklaşım çerçevesinde “*bir yöntem olarak makâsıd*” anlayışının izleri aranmaya çalışılacaktır. Makâsıdu'l-Kur'ân'ın öncelikle Tefsir ilmi dairesinde değerlendirildiğini söylememiz gerekir. Tefsir ilmine ait bir alt disiplin hüviyetinde olan makâsıdu'l-Kur'ân, kendisine ait pratik bir metod ortaya koyarak, son tahlilde murad-ı ilâhiyyeyi tespit anlamında Kur'ân'ın tüm amaç ve maksatlarına ulaşmayı hedef edinmiştir. Makâsıdu'l-Kur'ân'ın bu gayeci yönü elbette tefsir ilminin usûl dairesinde değerlendirilmeli ve ele alınmalıdır. Kur'ân'ın maksatlarına ulaşmak için kullanılacak metod ve ilkelerin belirlenmesinde dünsel anlamda makâsıdu'l-Kur'ân'ın önemi büyüktür. Makâsıdu'l-Kur'ân'ı, güncel bir yaklaşım olarak Kur'ân'ın tamamını amaçsal bir metod çerçevesinde inceleyerek, kendisindeki tümel maksatları tespit etme çabasına dair Kur'ânî bir okuma biçimi olarak tarif etmek mümkündür. Bu anlamda makâsıdu'l-Kur'ân, Kur'ân'ın makâsıd merkezli ele alınması, ayetlerin nüzûl sebepleri, bağlamı ve hikmetine ilişkin olarak beşerî ve sosyal hayata müteallik ahlaki, hukuki ve itikadî tümel maksatların belirlenmesine ilişkin bir metod olarak kabul edilmiştir. Kur'ân'ın anlaşılması ve yorumlanması konusunda güncel bir yöntem olarak

ortaya konan makâsıdu'l-Kur'ân'ın, Kur'ân'ın tümel ve tikel maksatlarının ortaya konulması adına önemli bir çabayı ortaya koyduğunu söylemek mümkündür.

“*Çağdaş Bir Yaklaşım Olarak Makâsıdu'l-Kur'ân*” isimli kitabımızın, makâsıdu'l-Kur'ân yaklaşımının Kur'ân'ı anlamadaki özgün değerini ortaya koymak adına erken dönemden günümüze kadar bu yaklaşımın geçirdiği safhaların araştırılmasını, etki alanlarının tartışılmasını ve bu konuda çağdaş bir yöntem önerisinin sunulmasını konu edinmektedir. Bu açıdan çalışmamızın tefsir literatürüne mütevazı bir katkı sağlayacağını umut ediyoruz. Araştırmamız Prof. Dr. Enver Arpa danışmanlığında, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, İslami Araştırmalar Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri (Tefsir) Ana Bilim Dalında hazırlanan doktora tezi temel alınarak hazırlanmıştır. Bu eserin hazırlanmasında üzerimde emeği olan tüm değerli hocalarıma, kıymetli eşime, sevgili kızım ve oğluma ve özellikle sabırla beni yönlendirerek üzerimde büyük emeği olan Prof. Dr. Enver Arpa'ya teşekkürlerimi sunarım.

SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ

bk.	: Bakınız
b.y.	: Basım yeri yok
c	: Cilt
Der.	: Derleyen
h.	: Hicrî
haz.	: Hazırlayan
H.z.	: Hazreti
KURAMER	: Kur'ân Araştırmaları Merkezi
m.	: Milâdî
mt.	: Mushaf tertibi
nşr.	: Neşreden
nt.	: Nüzûl tertibi
ö.	: Ölümü
s.	: Sayfa
İAE	: İslami Araştırmalar Enstitüsü
sy.	: Sayı
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
thk.	: Tahkik eden
tlk.	: Ta'lik eden
trc.	: Tercüme eden
ts.	: Tarihsiz
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
yy.	: Yayın yok.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	9
SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ	12
GİRİŞ	15
1. Araştırmanın Konusu ve Amacı	21
2. Araştırmanın Önemi ve Metodu	22
3. Araştırmanın Kaynakları ve Tahlili	24

BİRİNCİ BÖLÜM

MAKÂSİD KAVRAMININ ÇERÇEVESİ	29
1.1. Makâsıdı Yaklaşımın Kavramsal Çerçevesi	30
Makâsıd Kavramının Tanımı ve Kapsamı	30
1.2. Makâsıd Terminolojisine Dair Önemli Kavramlar	35
1.2.1. Anlam-Anlama	35
1.2.2. Hikmet	40
1.2.3. Gâî Yorum	44
1.2.4. Bağlam	49
1.2.5. Maslahat	52
1.2.6. İlet	59
1.2.7. Delâlet	65
1.3. Makâsıd Terminolojisine Ait Kavramlarının Erekbilimsel Tahlili	76
1.4. İlmî Disiplinlerde Makâsıd Kavramı	81
1.4.1. Makâsıd Kavramının Literatürlerdeki Yeri	81
1.4.2. Belâgat Literatüründe Makâsıd Anlayışı	86
1.4.3. Fıkıh Literatüründe Makâsıd Anlayışı	90
1.4.4. Kelâm Literatüründe Makâsıd Anlayışı	95
1.4.5. Tasavvuf Literatüründe Makâsıd Anlayışı	102
1.4.6. Hermenötik- Makâsıd Anlayışının Karşılaştırılması	109

İKİNCİ BÖLÜM

METODOLOJİK AÇIDAN MAKÂSİDU'L-KUR'ÂN	119
2.1. Kur'ân'a Makâsıd Eksenli Yaklaşım	119
2.1.1. Makâsıdu'l-Kur'ân'ın Tanımı ve Kapsamı	119
2.1.2. Bir Tefekkür Faaliyeti Olarak Kur'ân'ın Ele Alınması	123

2.1.3. Tikel-Tümel Maksatlar ve Bu Maksatları Belirleyen Ölçütler -----	140
2.2. Makâsıdu'l-Kur'ân Anlayışının Kur'ân'ı Anlamadaki Özgün Değeri-----	156
2.2.1. Esbâbü'n-Nüzûl İlminin Makâsıdu'l-Kur'ân Yaklaşımındaki Yeri -----	163
2.2.2. Siyâk-Sibâk İlişkisinin Makâsıdu'l-Kur'ân Yaklaşımındaki Yeri -----	174
2.2.3. Mekkî ve Medenî Ayrımının Makâsıdu'l-Kur'ân Yaklaşımındaki Yeri -----	180
2.2.4. Yorum-Bilim Teorileri Açısından Makâsıdu'l-Kur'ân'ın Önemi -----	192
2.2.5. Makâsıd İlişkisi Yönünden Makâsıdu'l-Kur'ân ile Makâsıdu'ş-Şeriâ'nın Karşılaştırılması -----	199

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇAĞDAŞ BİR YAKLAŞIM OLARAK MAKÂSİDU'L-KUR'ÂN -----	207
3.1. Makâsıdu'l-Kur'ân Yaklaşımında Dönem Tahlili-I: Önceki Dönem (Hicrî XIII. Yüzyıla Kadar)-----	207
3.2. Makâsıdu'l-Kur'ân Yaklaşımında Dönem Tahlili-II: Sonraki Dönem (Hicrî XIII. Yüzyıl ve Sonrası) -----	230
3.3. Makâsıdu'l-Kur'ân'ın Temel Bileşenleri -----	250
3.3.1. el-Makâsıdu'l-Âmme-----	263
3.3.2. Makâsıdu'l-Âyât -----	267
3.3.3. Makâsıdu's-Süver -----	276
3.3.3.1. Surelerin Genel Maksatlarından Kur'ân'ın Genel Maksatlarına -----	293
3.3.4. Makâsıdu'l-Kasas-----	296
3.4. Kur'ân'ın Makâsıdı Okunmasının Barındırabileceği Riskler--	315
SONUÇ -----	331
KAYNAKÇA-----	341
EKLER -----	363
DİZİN -----	373